

Kokousmuistio

22.9.2021

VN/16699/2021

VN/16699/2021-VM-14

Valtionavustustoiminnan kehittämis- ja digitalisointihanke

Kuntajaoston kokous 7/2021

Aika tiistai 21.9.2021 klo 13.00-15.00

Paikka TEAMS

Läsnä Jani Heikkinen VM puheenjohtaja
 Suvi Savolainen VM, paikalla 13.11 asti, paikalla 14.37 alkaen varapuheenjohtaja
 Sami Salonen OKM, paikalla 13.36 alkaen
 Pilvi Rantanen STM
 Tero Tyni VM
 Jaana Walldén VM
 Laura Saijonmaa YM
 Päivi Väisänen-Haapanen Suomen kuntaliitto
 Matti Mäkelä Turun kaupunki
 Mika Itänen Seinäjoen kaupunki, sijainen Kati Keskinen
 Janne Airaksinen Lapinlahden kunta, poissa
 Riitta Pitkänen Pohjois-Pohjanmaan liitto
 Susanna Lammassaari Lapin aluehallintovirasto
 Ulla Suomela VM sihteeri

Asiantuntija Tanja Rantanen VM, paikalla 14.15 alkaen

1 Kokouksen avaus

Puheenjohtaja avasi kokouksen klo 13.00.

2 Ilmoitusasiat

Todettiin tiedossa olevat poissaolot, sijaisuudet ja asiantuntijat. Ensimmäinen hakuilmoitus on julkaistu hae avustuksia palvelussa. Se koskee Palosuojelurahaston järjestöille myönnettävää avustusta.

3 Kokouksen esityslista

Hyväksyttiin 4.9.2021 päivätty esityslista kokouksen työjärjestykseksi. Päätettiin tarvittaessa muuttaa järjestystä kuntapolitiikan esittelyyn liittyen.

4 Edellisen kokouksen muistio

Hyväksyttiin edellisen kokouksen (3.9.2021, 6/2021) kokousmuistio.

5 Jaoston tilannekatsaus ja työn eteneminen

Todettiin tiedoksi jaoston tilanneraportti. Kuntajaoston väliraportti on julkaisutuotannossa ja raportti julkaistaan syyskuun viimeisellä viikolla. Kehittämisaalueet on tunnistettu jaoston väliraportissa. Kehittämiskohteita työstetään seuraavissa kuntajaoston kokouksissa. Alustavaa määrittelyä hyödynnettävistä rekistereistä ja siellä olevista asiakastiedoista on tehty. Tietoihin ja tietovarantoihin liittyvää määrittelytyötä jatketaan. Investointinyrkissä on tarkasteltu

 Postiosoite
 Postadress
 Postal Address
 Valtiovarainministeriö

 Käyntiosoite
 Besöksadress
 Office

 Puhelin
 Telefon
 Telephone

 Faksi
 Fax
 Fax

 s-posti, internet
 e-post, internet
 e-mail, internet

 PL 28
 00023 Valtioneuvosto

 Snellmaninkatu 1 A
 Helsinki

 29 516 001
 35 829 516 001

valtiovainministerio@vm.fi

avustustoiminnan kokonaisuutta ja vertailtu investointien käsitteitä. Työtä jatketaan avustustoiminnan suunnittelun ja tavoitteiden asettamisen tarkastelulla. Lisäksi on käyty lävitse hakuilmoituksia ja –ohjeita. Seuraavassa kuntajaoston kokouksessa esitellään näihin liittyviä havaintoja. Investointinyrkin työ jatkuu hakulomakkeen tietojen läpikäynnillä.

Metropolipolitiikan kokeilun toteuttaminen on auki. Odotetaan jatkolinjauksia ministeriöistä. Työssä ehkä ollaan rajautumassa valtionosuus- ja valtionavustusrahoituksen väliseen suhteeseen, mikä sopii myös kuntajaoston kehittämiskohteisiin. Kokeilun toteuttamisella ei ole vaikutusta kuntajaoston työn etenemiseen.

6 Väiliraportin tilanne ja kehittämisalueet

Todettiin tiedoksi väiliraportin tilanne. Käytiin keskustelua kehittämisalueiden työstämisestä. Kehittämisalueiden työstämiseen liittyen on määritelty tehtävät, vastuut sekä alustavat aikataulut. Ohjauskokonaisuuteen, valtionosuus ja –avustusrahoituksen väliseen suhteeseen sekä taloudellisen tilanteeseen liittyvissä kysymyksissä kuntapolitiikan tulevaisuutta koskeva työryhmä tuottaa linjauksia. Jaoston tehtävänä on tarkastella, miten kuntatoimijoita tunnustetaan ja miten niille kohdistuvasta valtionavustusrahoituksesta saadaan riittävää tietoa tutki avustuksia palvelussa. Hyvinvointialueiden tulevasta avustuskokonaisuudesta ja sen vaikutuksista toimialan avustamiseen ja kuntiin pyydetään esitys STM:ltä. Selvitetään, mitä tietoja tällä hetkellä pyydetään kuntatoimijoiden taloudelliseen asemaan liittyen.

Moniin kehittämisalueisiin voidaan vastata uudella toimintamallilla ja myöntäjien kehittämis- ja käyttöönottoprojekteilla. Kuntajaosto tarkastelee, mitä muita kehittämistoimia tarvitaan. Tulevissa kokouksissa käydään lävitse myös valtionavustustoimintaan liittyvää tietoperustaa ja hae ja tutki avustuksia palveluissa julkistettavaa tietoa. Valtiokonttori on käynnistämässä kirjanpitoon liittyvän kehittämishankkeen. Taustoittava kokous pidetään viikolla 39. Lisäksi jaostossa tarkastellaan avustushakujen aikataulutusta suhteessa kuntien toimintaan ja talouteen ja valtion budjettiin ja määrärahoihin liittyvään päätöksentekoon. Tässä on hyvä huomioida myös eri toimialojen toiminnan ajoittuminen. Yhtenäistä avustustoimintaa koskevia linjauksia työstetään järjestöjaoston ja järjestötyöryhmän linjausten sekä investointinyrkin työn perusteella. Hankeavustaminen painottuu kunnille myönnettävässä avustuskokonaisuudessa. Linjauksia työstetään yhdessä myös järjestötyöryhmän kanssa.

Jaosto työstää kehittämisohjelman vaikutuksen mittauksen periaatteista. Vaikuttavuuden arviointiin ja tulosten levittämiseen liittyviä toimintatapoja kehitetään va-hankeessa tämän syksyn aikana. Tulosten levittämiseen jaosto työstää tehtäviensä mukaisesti kehittämisohjelman ja työssä hyödynnetään kyselyn tuloksia.

Selvitetään mahdollisuus järjestää kehittämisalueiden työstämiseen liittyen ½ päivän työpajat läsnäolomahdollisuudella ja verkkopohjaista työskentelyä hyödyntäen. Työpajat ajoittuisivat marraskuun taitteeseen ja ensi vuoden alkupuolelle.

7 Investointinyrkin tilanne

Todetaan tiedoksi investointinyrkin työn tämän hetkinen tilanne. Eri avustustilanteita käydään lävitse ja tarvittavaa ohjeistusta kirjoitetaan mahdollisesti avustustilanteittain. Luonnosteilla on myös kaikkia avustustilanteita koskevat vakioehdot. Niitä käsitellään hankkeen lakijaostossa ja esitellään työn edetessä kuntajaostossa.

Kuntatoimijoille, järjestöille ja asunto-osakeyhtiöille kohdentuvien investointiavustusten kokonaisuus on arviolta n. 400 milj. euroa. Investointiavustukset kohdentuvat pääosin asumiseen, energiatuotantoon, liikuntapaikkoihin, virkistysalueisiin, liikenteeseen ja pelastustoimeen sekä öljyntorjuntaan. Investointiavustusten käsitteet ovat pitkälti yhteneväiset kunnissa ja valtionhallinnossa. Investointinyrkki esittää, että investointiavustuksen pidetään avustuksia, jotka kohdistuvat pitkävaikutteiseen ja merkittävään hankintamenoon tai sen lisäykseen. Hankintameno tai sen lisäys aktivoidaan hakijan taseeseen tai sillä on vaikutuksia hakijan taseeseen.

8 Tietovarannot ja asiakastiedot

Todettiin tiedoksi rekistereitä ja asiakastietoja koskevan määrittelytyön tilanne. PRH ja Verohallinto ylläpitävät erilaisia rekistereitä, joissa on pääosin kunnan tytär- ja osakkuusyhteisöihin liittyvää tietoa. Tiedot ovat osittain maksullisia. Va-verkkopalveluihin tunnistaudutaan ja valtuuksia hallitaan Suomi.fi:ssä. Operointi tapahtuu y-tunnuksien kautta. Verkkopalveluissa oleva asiakas on y-tunnuksellinen toimija, josta tallentuu perustietoja osin automaattisesti ja osin hakijan valtuuttaman

pääkäyttäjän tallentamana. Pankkitilit voi perustaa hakijan valtuutettu käyttäjä. Toimintaa ja taloutta koskevat tiedot ovat osa perustietoja. Asiakastietojen lisäksi on tarve määrittellä hakijatyypit, koska vaadittavat tiedot riippuvat siitä millaisesta hakijasta on kyse. Kunnilta ja yrityksiltä vaaditaan erilaisia tietoja. Avautuvat näkymät asiakastiedoissa riippuvat myös hakijatyypistä. Selvityksessä on voiko hakijatyypien tunnistamisessa käyttää Tilastokeskuksen sektoriluokitusta. Joka tapauksessa tätä tietoa käytetään tiliöintien pohjana, joten tiedot mahdollistavat automaattisen tiliöinnin.

Tällä hetkellä ei nähdä tarkoituksenmukaisena siirtää TOLT-tunnisteisia yksiköitä tai kuntien omistusosuuksia asiakastietoihin. Kunnan organisaatorakenteen tallentamiseen on esillä kaksi vaihtoehtoa; a. joko hakijan pääkäyttäjät tallentaa rakenteen ja ylläpitää sitä tai b. rakenne muodostuu sitä mukaa, kun hakijat kirjautuvat järjestelmään. Hakijatasolle perustetut tiedot tallentuvat asiakastietoihin ja ovat sieltä hyödynnettävissä. Sovittiin, että vaihtoehtoista käydään keskustelua Turun ja Seinäjoen kaupungeissa. Hakijatasolla tulee ohjeistaa käyttämään virallista nimeä, mikäli päädytään tietojen tallentamiseen hakijakohtaisesti.

Sisäisten organisaatorakenteen tunnisteisiin liittyviä vaihtoehtoja ja koodistoja on tarkasteltu (mm. toimialaluokitus ja kunnan palvelurakenne). Haasteena on moninainen hakijakenttä ja kaikille yhteisten tunnisteiden löytyminen. Pohdinnassa on, ettei tunnisteita käytettäisi hakijatasolla vaan tunnistettaisiin haettavaa asiaa.

Tällä hetkellä ei ole tiedossa minkälaisia toimintaan ja talouteen liittyviä tietoja avustustoiminnassa tarvitaan. Kuntataloustietovarannossa olevat tiedot voidaan siirtää asiakkaan tietoihin, mutta eri asia on ovatko ne relevantteja. Yksinkertaisuutta ja automatiikka toivotaan asiakas- ja taloustietoihin.

9 VA hankkeen tilanne

Todettiin tiedoksi hae avustuksia palvelun julkaiseminen. Myös käyttöönottosuunnitteluun liittyvä työ etenee.

10 Kuntapolitiikan tulevaisuustyö

Todetaan tiedoksi kuntapolitiikan toimenpidevaihtoehtoja valmistelevalle työryhmän työ sekä kuntien rahoitusta ja tehtäviä käsittelevän jaoston työ. Taustalla on kuntien eriytynyt kehitys, johon vaikuttavat väestön ikääntyminen, syntyvyyden lasku, muuttoliike ja kaupungistuminen. Kehityksellä on vaikutusta kuntatalouteen. Kuntapolitiikan tulevaisuustyö käynnistyi viime syksynä ja siinä valmistellaan linjauksia vaalikauden jälkeiseen aikaan. Työtä on tehty avoimesti ja vuorovaikutteisesti. Tavoitteena on luoda pitkäjänteinen kuntapolitiikan linja. Työssä valmistellaan kuntapolitiikan vaihtoehtoisia toimenpidekokonaisuuksia huomioiden julkisen talouden, itsehallinnon ja palvelujen väliset yhteydet ja reunaehdot.

Työn tavoitteena on koota yhteen aikaisemmin toteutettujen selvityksien tuloksia ja tehdä konkreettisia vaihtoehtoisia esityksiä päätöksenteon pohjaksi. Työhön vaikuttavat myös kuntakenttään kohdistuvat jatkuvat muutokset, kuten sote-uudistus, koronakriisi ja työvoimapalvelujen siirto. Työtä tehdään kahdessa jaostossa, kuntien rahoituksen ja tehtävien tasapainoa käsittelevässä jaostossa ja kuntien roolia, itsehallintoa, rakenteita ja toimintatapoja käsittelevä jaostossa. Rahoitusta koskevassa jaostossa on tarkasteltu tehtäviä ja niiden määrän kehitystä, talouden ohjausta sekä valtionavustuksia. Jaosto on teettänyt kaksi selvitystä; OTT Timo Viherkentän selvitys kuntien verojärjestelmän kehittämisestä ja haastatteluihin pohjautuva sidosryhmäselvitys kuntien rahoitusjärjestelmästä. Työssä on esiin noussut kunnan kaksi roolia; kunta on peruspalveluiden järjestäjä ja valtion politiikan toteuttaja tai kunta on alueen elinvoiman edistäjä ja paikallisyhteiskunta. Näistä rooleista seuraa erilaisia painopisteitä ja vaateita rahoitusjärjestelmälle.

Sidosryhmäselvityksessä esiin nousi samat havainnot valtionavustuksista kuin kuntajaoston väliraportissa. Tarve on vähentää ”hankehumpmaa”, joka lisää hallinnollista taakkaa, on kuntia eriarvoistavaa ja lyhytjänteistä. Valtiolta toivotaan raameja ja siirtoa perusrahoitukseen. Eri hallinnonaloilla on erilaiset periaatteet, päällekkäisyyttä ja osin ristiriitaisuutta tavoitteissa. Toisaalta valtionavustukset voidaan nähdä kohdentuvan selkeämmin toimialalle.

Keskusteltiin mahdollisuudesta luoda valtioneuvostolle yhteiset pelisäännöt ja kriteerit valtionavustusten käytölle. Haasteena on ollut poliittisten päättäjien sitouttaminen valtionavustusten käytön hillintään. Avustukset ovat mahdollistaneet pistemäisiä kehittämistoimia. Uusi toimintamalli painottaa toimintaympäristöstä ja yhteiskunnallisesta tarpeesta lähtevää, laaja-alaisempaa ja pidempikestoista avustamista sekä painopisteen siirtämistä avustustoiminnan suunnitteluun. Valtionavustuksilla ei tulisi paikata vos-rahoituksen puutteita. Valtionavustuksille on oma paikkansa kehittämisessä tai EU-rahoituksen vähentyessä voi olla tarvetta turvata kehittämistä kansallisella rahoituksella. Myös eriytymiseen liittyvään kehitykseen ja tehtäviin valtionavustus voisi olla toimiva

rahoituskeino. Valtionavustuksilla tuetaan kuntien hyvinvointitehtävän toteuttamista. Kuntapolitiikan työryhmä selvittää mahdollisuutta saada kustannustietoa hankkeiden työllistävyydestä. Päätettiin, että kuntajaosto työstää kysymys- tai tarkastelulistaa millaisiin tilanteisiin valtionavustusrahoitus on sopiva rahoituskeino. Kuntapolitiikan jaostolle ja kuntajaostolle järjestetään yhteinen palaveri ennen joulua.

11 Sidosryhmähankkeiden tilanne

Päätettiin siirtää sidosryhmähankkeiden (opetus- ja kulttuuritoimen valtionosuuden laskenta- ja tietojärjestelmän hankinnan tilanne ja SOTE-uudistuksen tilanne) seuraavaan kuntajaoston kokoukseen.

12 Muut asiat

Mahdollisesti muita esille tulleita asioita ei ollut.

13 Seuraava kokous

Kuntajaoston seuraava kokous pidetään 4.11.2021 14-16, TEAMS. Seuraavan kokouksen esityslistalla: Kehittämissuositusten työstäminen, tietovarannot, investointityrkin tilanne ja arviointi valtionavustusuudistuksen vaikutuksista tiedon julkisuuteen

14 Kokouksen päättäminen

Puheenjohtaja päätti kokouksen 15.01.

Pöytäkirjan vakuudeksi,

Ulla Suomela, erityisasiantuntija, kuntajaoston sihteeri

Liitteet	-
Jakelu	Kuntajaoston jäsenet
Tiedoksi	Ohjausryhmä Hankeikkuna